

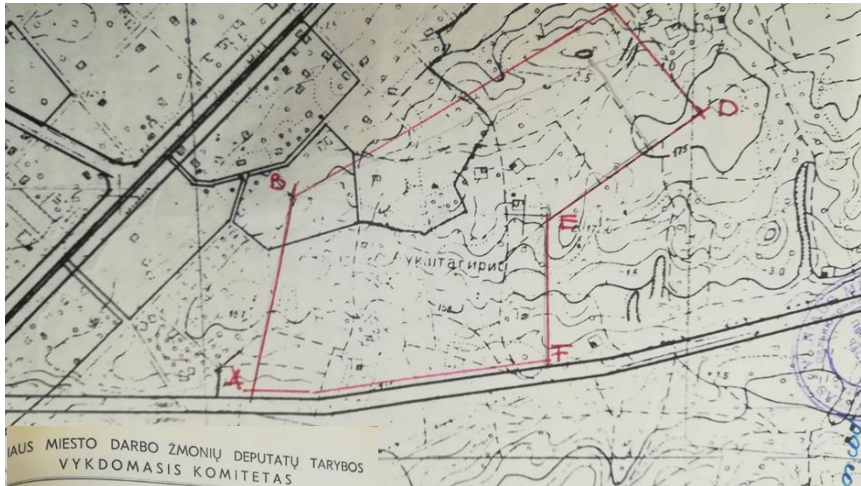

**Botanikos
sodas**

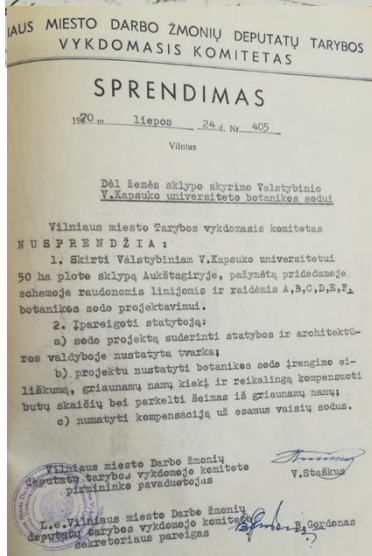
VU BOTANIKOS SODAS KAIRĖNUOSE. AKIMIRKŲ ISTORIJS I DALIS. 1974-1984 METAI

S. ŽILINSKAITĖ
2023

VU BOTANIKOS SODO ATsirADIMO KAIRĖNUOSE PRIELAIDOS

Augant botanikos sodo (BS) Vingyje augalų kolekcijoms, o ir didėjant VU Gamtos mokslų fakulteto (GMF) poreikiams sode plėtoti eksperimentinę veiklą, čia darėsi ankšta. Taigi, imta dairytis naujo sklypo.

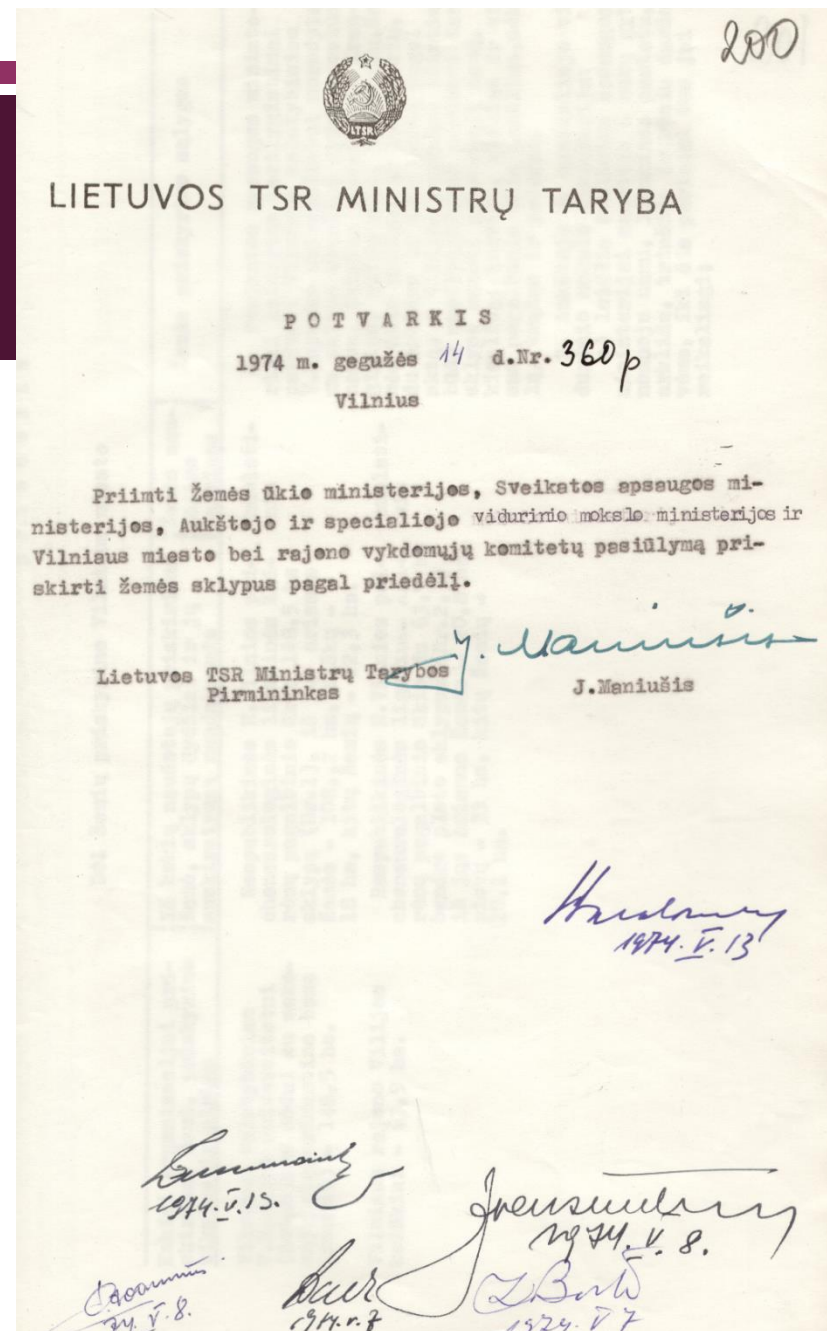
Paieškomis užsiėmė VU rektorius akad. J. Kubilius, GMF dekanas doc. R. Tarvydas, Botanikos ir genetikos katedros (BGK) doc. V. Rančelis, doc. V. Raškauskas, BS direktorė dr. A. Lučinskienė ir kt.

Žvalgytasi po netolimas Vilniaus apylinkes bene nuo 1968 metų: iš pradžių Pylimėlių kaime, vėliau šalia naujojo studentų miestelio Aukštajirio kalvose, kur 1970 m. buvo paskirtas sklypas.

1974 M. KAIRĖNAI

Paskirtame sklype darbai nevyko, nepavyko rasti projektuotojų. Gal ir gerai...

Pagaliau, susiklosčius palankioms aplinkybėms, buvo apsispręsta, kad tinkamiausia vieta sodui persikelti – Kairėnai. 1974 m. gegužės 14 d. LTSR Ministrų Tarybos potvarkiu Nr. 360 148 ha žemės sklypas Kairėnuose su sena dvarvieta ir parku, anksčiau priklausęs psychoneurologinei ligoninei, buvo skirtas VU. Nuo 1974 m. VU botanikos sodas „gavo“ gražią laukų erdvę, bet labai apleistą dvaro sodybą su gyventojais.

Dėl žemių priskyrimo Vilniaus mieste

Kokiai organizacijai priskiriamas žemė, priskyrimo tikslas ir plotas	Iš kokių naudotojų priskiriama žemė, sklypų dydžiai ir jų suskirstymas naudojamomis	Žemės naudojimo terminas	Žemės priskyrimo sąlygos
Vilniaus valstybiniams V.Kapsuko universitetui (botanikos sodui su mokomąją eksperimentine baze įrengti) - 148,5 ha.	Respublikinės N.Vilnios psichoneurologinės ligoninės kairėnų pagalbinio ūkio 148,5 ha sklypą (Nr.1), iš jų: ariamos žemės - 108,2 ha, miškų - 18 ha, kitų žemių - 22,3 ha.	nuolatinis	1. Sveikatos apsaugos ministerijai leidžiama neatsilygintinai perduoti Vilniaus valstybiniams V.Kapsuko universitetui nurodytame sklype esančius gyvenamuosius namus, ūkinius pastatus ir įrenginius, automobilių, traktorių, žemės ūkio mašinas ir inventorių, du arklius ir kitą turtą pagal aktą, o Vilijos kolūkiui išimties būdu neatsilygintinai perduoti tame sklype esančią gyvenamąją namą, kiaulidę, karvidę, kiaules ir visus pagalbinio ūkio pasėlius, sėklą, trąšas ir pašarus.
Vilniaus rajone Vilijos kolūkiui - 63,9 ha.	Respublikinės N.Vilnios psichoneurologinės ligoninės kairėnų pagalbinio ūkio du 63,9 ha bendrą plotą sklypus (Nr.2,3), iš jų: ariamos žemės - 20,8 ha, pievų - 33 ha, kitų žemių - 10,1 ha.	nuolatinis	2. Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija: a) leidžia Sveikatos apsaugos ministerijai naudotis 8 butų gyvenamuoju namu, ligoninės pastatu, arklide, triušide ir rūsio daržovėms, iki šie pastatai bus jai reikalingi; b) leidžia Vilijos kolūkiui naudotis Vilniaus valstybiniams V.Kapsuko universitetui priskirtais ariamos žemės plotais, iki jie bus panaudoti botanikos sodui su mokomąja eksperimentine baze įrengti.
			3. Vilijos kolūkis leidžia Sveikatos apsaugos ministerijai naudotis kolūkiui priskiriamame plote esančią karvidę, iki ji Ministerijai bus reikalinga.
			4. Sklypai turi būti priskirti ir turtas perduotas per mėnesį.

Lietuvos TSR Ministrų Tarybos
Reikalų valdytojas

D. Petryla
D.Petryla

PIRMIEJI DARBUOTOJAI

1974 M. PRADĖJO DIRBTI AGRONOMĖ V. RAUBIENĖ, DARBININKAI J. KANTAKEVIČIENĖ,
P. KANTAKEVIČIUS, V. MIKALKEVIČIENĖ, B. JANKŪNEC

1974 metų pradžia. Po Kairėnus pasklido žinia-likviduojamas LNVPL pagalbinis ūkis. ... Na ir ėmė plaukti pirkliai. Apžvalginės ekskursijos, įvairūs vizitai vis dažnėjo, kol pagaliau gegužės mėn. buvo parašytas įsakymas dėl žemės ir judamo ir nejudamo inventoriaus perdavimo universitetui. ... Specialistai ir darbininkai buvo aktyviai agituojami "pasiduoti". Likom tame pačiame vežime, o pasikeitė tik vežėjas. Jaučiausi apydrąsiai: vis geriau nužiūrėti naujokus, o ne atvirkščiai. ... Neturėjom netgi pastogės. Darbininkus paskirstydavau kieme, pasitarimus praveddavau irgi, žodžiu nauja įstaiga pradėjo savo istoriją po atvėrus dangumi. Ryšį su centru palaikėm telefonu. ... Daugiau linkom prie ūkio darbų: šienas, pievos, vasarojus, technikos remontas ir kt. ... Iš Vingio parko parsivežiau ir padauginau gėlių. Rudenį žydėjo chrizantemos, inspektuose jurginai, narcizai, astilbės, šilokai ir kt. ... Didelių permainų neįvyko. 1975 metų vasarą atvyko direktorius, vėliau L. Balčiunienė. Paskui pamažu ėmė plaukti jaunieji specialistai. ... Taip praėjo du pirmieji botanikos sodo gyvenimo metai.

Iš V. Raubienės prisiminimų.

1975: DIDELIŲ DARBŲ PRADŽIA

1975

- .Botanikos sodo Direktoriumi paskiriamas miškų ūkio inžinierius J.Meidus
- .VIII.I Rektoriaus įsakymu įsteigiamas Genetinių tyrimų skyrius. Vedėja-L.Balčiūnienė,mokslinis vadovas-Botanikos ir genetikos katedros vedėjas doc.V.Rančelis.Bandymų laukai užsėjami jau pavasarį.
- .IX mėn.Gamtos mokslų fakulteto dekanate įvyksta pirmas išplėstinis posėdis Botanikos sodo kūrimo klausimais.
- .XI mėn.surandama projektinė organizacija.Kultūros ministerija sutinka,kad Botanikos sodo projektą rengtų Paminklų konservavimo institutas.Projekto vyr.architektė-D.Juchnevičiūtė.Jai talkins archit. L.Navickienė ir I.Ramunytė,senojo Kairėnų parko dendrologinius tyrimus atliks ir dendrofloros skyrių projektuos L.Čibiras,parko ir Kairėnų vietovės istorinius tyrinėjimus atliks K.Labanauskas,archeologinius tyrimus-L.Dzikas.
- .Į Kairėnus perkėliamos Vytėnų bandymų stoties Rojaus atraminio punkto Ribes genties kolekcijos.Tai medžiaga būsimam pomologijos skyriui.
- .XII mėn.administracija ir skyriai gauna patalpas pastate-buvusiose dvaro arklidėse.
- .Direktorius iniciatyva sodo riba apšodinama eglutėmis,pasodinamos Estijos botanikos sodų dovanotos balteglės ir pocūgės.

Branta Joz. Protavilis ir genetikos
katedros posėdis, įvykis 1975. III-3.

Protokolas Nr. 28

Užduotys: prof. M. Natkevičiui
LTSR Ministrų Tarybos 1974. V. 14 d. potari-
niu Nr. 360 148 ko žemės, audyčiai, vi-
klauskis, pabrėžiantis ligoninėi, kas-
rimas, paslėpta aušvėkštė protavi-
lis rodo žūvėnui. Dyr. A. Kuciūskienė
apibūdino ten esančią padėtį, nuparėndi-
mo m. būklės rodo vplauvėnui ir stau-
tina. Apnerstyta, kokie bus užtepti šlyriai,
laboratorijos ir kabinetai, miltinai,
gamykliniai - šiluminiai pastatai, kiti si-
moraiji reikalai, atskaita dešimtys, tai,
jose būtinai pasinaudoję geriausiųjų šy-
rių Protavilis rodo potėtinu. Dyr. A.
Kuciūskienė parūpė komandirinti
; detrių TSR MA Protavilis rodo palygi-
lyje.

rodo būrinio reikalai trauko universi-
teto talis šlyrius, padeidant surop Prot-
avilis rodo vedijai, aint. A. Kuciūskienė.

Doc. V. Kuciūčiui pažymėjė, koki m. pat
viltūrinio pastėis, rodo tuu būta oti-
kama, pabrėžiantis darbas. Tuo būdu un-
tarte ro atskirius šlyrius padėvanti
bus pastanti katedroje dirbanti, pabrė-
žiantis.

Ataityje rodo ir kiti; rovaravėnų
molisto - kiamajį pėnų, būrinio dūb
apie 100 molistū, darbuotojų.

PAMINKLŲ KONSERVAVIMO INSTITUTO PROJEKTUOTOJAI
UŽFIKSUOJA TERITORIJOS „ESAMĄ PADĖTĮ“
(V. STANEVIČIAUS NUOTRAUKOS)

1977 M. DARBAS DARBA VEJA

1977

- III.I7.Ministrų Tarybos protokolu Vandens ūkio ir melioracijos bei Automobilių transporto ir plentų ministerijos įpareigojamos atlikti Botanikos sode vandens ūkio ir kelių tiesimo darbus.
- Įsteigiamas augalų fiziologinių tyrimų skyrius.Mokslinis vadovas-doc.R.Šimkūnas.
- Eksperimentinės pomologijos skyriaus vedėju paskiriamas agronomas E.Meidus.
- Aplankomas Lietuvos nacionalinis parkas.

„Darbas žmogų puo šia“

Po talkos

Botanikos sodo kolektyvas sutiko talkininkus iš universiteto Mokymo skyriaus, buhalterijos, planavimo skyriaus, kadru skyriaus, administracijos darbuotojų ir kt. Vieni jų tvarkė Botanikos sodo administracijos pastatą aplinką, kiti-rinko šakas parko teritorijoje, tretii-kasė lysves daigynui, valė šiltnamių teritoriją ir kt.

Mūsų darbuotojai įveisė gėlyną pietinėje pastato pusėje, apgenėjo krūmus ir medelius.

PRADEDAMAS LEISTI SIENLAIKRAŠTIS: AKTUALIJOMS ATSPINDĖTI IR GERAI NUOTAIKAI PALAIKYTI

DIDŽIAI GERBIAMOS JAUNOS SPECIALISTĖSI!

Jūs dirbot, plušot, prakaitavot,
Kol į KAIRENUS paskyrimą gavot.
Čia labai gera ir malonu,
Išlepintos Jūs būsit tyru oru.
Čia visada energijos pakanka,
Drėgmė ir šaltis į vargšą kūną
lenda.

Tad linkim Jums stiprios sveikatos,
Gerų ir saulėtų dienų, kad ir Kairėnuos
būt smagu!

Skizų plotai, kaip niekad, padidėjo. Labai džiugu, kad šiais metais žada būti reikšmingi ir augantys derliai. Pasity plotų kokybė gerėja: išdysurijusių mišrių skiečių masė, o buoliukų bei kitų žolių skiečių didėja. (didėjimas nusprovia masėjimas).

Atsiminta kalėtas ka želdyno, kuriame pūtikujanai rotai mišri gautoji natūraliai medžiagai ir kaimui. Šiais medelgyno plotus būtų galima plėsti tiek, į stori, tiek į ilgi,

Botanikos sodo darbuotojų ataskaita už pavasarinių leidimų.

Pirmiausia reikia pabrėžti laimėjimus, kuriuos sodo darbuotojai pasiekė per ataskaitinių leidimų.

Labai gerai išsivystė ir išaugo reikšmingi (čia, aišku, didelis didelis žemėtas). Ypač ryškiai pasirodė kartis nuo kartės ketvirtinėjantys apu šiuos krūmus reikšmingai, reikšmingai ar onego baltumo skulėtai dėvintys skiečių darbuotojai. Nunki nusakytė jų (darbuotojų) atliekamais darbus (jų lab daug) per šiais krūmiais. Naivda pagyrima prisivertinajama tvora, kuri jau tvorinama ir ne šitisi metais. Juk tokiama aptovose dirbė ir kusk, juk mi joks pavėdinis gjeris ar gjeritys tau nepamaisys. Darbo sąlygos pasirodė ne tik plynume kusk bet ir išdysuriję. Beje gera, kai per kultūris darbo dienų praktikuota kura, nuplūnoma pavėsinis lėtas kuskai. Nėvėk išdysuriję ir pajusi, ką reikia pavėsinis saulė ar lietus (kusk ne tik pajusmas). Reikia tikėtis, kad per gamybinis pavėsinis (7.7.76) reikėli dar labiau nuplūnys, į geroj purp.

PIRMOJI NUOTRAUKA: STOVI R. BURNEIKIENĖ, L. BALČIŪNIENĖ,
I. NOREIKIENĖ; TUPI B. VEIVERYTĖ, V. KLEIZAITĖ, D. KUNIGIŠKIENĖ,
V. RAUBIENĖ

1978 M. PASIRUOŠIMO VU JUBILIEJUI METAI

1978

- IV.Pasodinama L.Čibiro padovanota liepaičių bei kitų medžių kolek-
cija.
- Dendrofloros skyriaus vedėju paskiriamas S.Deveikis.
- Vilniaus Kilnojama mechanizuota hidrotechninės statybos kolona pra-
deda senųjų tvenkinių rekonstrukcijos ir naujųjų statybos darbus.
Darbų vykdytojas-V.Žutautas.Talkina Gamtos mokslų fakulteto studen-
tai.
- Atiduodamas svirno-malūno rekonstrukcijos projektas.
- Kauno Lietkelprojektas projektuoja pagrindinį žiedinį kelią.Projek-
to vyr.inž.L.Antanavičius,aut.A.Kairys.
- Palaikomi ryšiai su IO6 PSRS ir I43 užsienio botanikos sodais.
- Baigiama senojo parko inventorizacija.Auga 27 medžių ir 29 krūmų
rūšys,viso maždaug 5000 vienetų.Inventorizaciją atliko L.Čibiras.

Gamtos fakulteto studentai didžiuliais būriais atvyksta darbuotis ir...gal visa bėda, kad didžiuliais būriais ir labai trumpai. Nespėję susipažinti pilnai su darbu, jau turi išvykti į mokomąsias praktikas, kartais, ko gero, gal net rimtos, konkrečios užduoties nespėję gauti.

Sunku darbų organizatoriams: vykdytoji V. Žutauti, technikai J. Astrauskui, talkininkų vadui ir komisarei; šaltiniuose lomoje, liuliančio purvo duburiuose keblu dirbti ir galingam buldozeriui, ir geltonam ilgastrečiui (suprask: ekskavatoriui draglainui), o tuo labiau nekvalifikuotam darbininkui - studentėliui; priedo dar ir medžiagų, technikos trūksta, bet sukčiai reikia.

Gal kartais studentams nelengva šiame juodame purvynų darbe išvelgti šviesią perspektyvą - būsimus švairius tvenkinius, gražias jų pakrantes, idomius vandens išleistuvus, todėl dera padėti talkininkams suvokti šią perspektyvą, suvokti, kad jų pagalba labai

reikalinga. Juk pačių studentų, jų vadovų pažiūra į darbą daug lemia. Aišku, pasitaiko grupėse baltarankių (jų pavardes kol kas nutylėsime), tačiau doc. V. Dvarecko ir doc. R. Žiliuko vadovaujami III k. ^{1918 m.} geografijos ir IV k. biologijos specialybių studentai ištis nemazai nuveikė. Gerai pasidarbavo III k. geologai - medkirčiai.

Tad didesnio ryžo, organizuotumo, svareshių darbų ateityje!

SLĒNIS PIETINĒJĒ PARKO PUSĒJĒ VIRSTA NAUJAIS TVENKINIAIS

M Ū S Ų A K T U A L I J O S

Pralėkė birželis -karšto vasaros darbymečio mėnuo. Botanikos sode darbų kaip iš gausybės rago,-čia ir piktžolės naikinti,ir žolę pjauti,ir inspektų,šiltnamio lysves laistyti (o juk nugriovus siurbliu,vandenį dažnai tenka tempti laistytuvais),pomologijos skyriuje tuojau prasidės uogų rinkimas,apskaita. Žodžiu,didelė knibždalyinė Kairėnuose,kur dabar sutiksi ir zujančius,krutančius sodo darbuotojus,ir talkininkaujančius moksleivius,ir vaikštinėjančius tyrinėtojus-projektuotojus,- vienus teodolitu nešinus,kitus - dirvožemio grąžtais-zondais ir kuokomis.Braidžioja melioratoriai,tiksliau sakant,ne melioratoriai,o hidrotechninių įrengimų statytojai. Vilniaus kilnojama mechanizuota hidrotechninės statybos kolona (Vilniaus KMHSK)šią vasarą numato rekonstruoti senojo parko tvenkinius.

V a ž i a v o m važiavom ir.....

į Druskininkus nuvažiuom. Kadangi vasaros darbai Botanikos sode labai išvargino mūsų visų skyrių darbuotojus ir jų šeimų narius, tai sielos bei visų raumenų atpalaidavimui bei virškinimo pagerinimui, nutarėme nuvykti į Druskininkus, kaip tarėm taip lengvai ir padarėm.

Kelionė prasidėjo Vilniuje, Kairėnuose. Po to sekė dzūkiai, miškeliai, miškeliai bei gojeliai, kurių grožis prikausė visų žvilgsnius prie autobuso langų. Dar kartą sušturpino Pėriūpio tragedija, nusinešusi šimtus gyvybių. Toliau kelionės metu akį vėrė Merkinės apylinkių nepakartojamas grožis, kuris atsiveria visa savo galybe nuo žibuoklių kalno. Pažintis su Druskininkais prasidėjo nuo miško muziejaus, kuriame išvydome daug gamtos įmantrybių bei žmogaus išmainingumo. Žavėjomės Raigardo slėnio grožiu, švelnių pavasariinių žibuoklių žydėjimu. Dar kartą gerėjomės M.K. Ciurlionio paveikslų didingumu, klausėmės miško šnarėjimo bei jūros ošimo. Visiems norėjosi nuplauti senatvės požymius nuo veido grožio vandeniu, bet deja.....

Neišdildomą įspūdį paliko Ratnyšėlė bei prie jos priglaudęs saulės takas, kuris tą dieną tikrai buvo saulėtas... Į dienos pabaigą aplankėme Rūdininkų girios tankmėje glūdinčias partizanų žemines. Kelionė baigėsi laimingai ir gana įspūdingai. Visi grįžo persiilsėję bei prisisėmę jėgų naujiems darbams ir siekiams įgyvendinti.

ARTĒJANČIO VU JUBILIEJAUS PROGA BUVO NUTARTA NUFOTOGRAFUOTI
VISUS VU DARBUOTOJUS. BOTANIKOS SODO KOLEKTYVĀ,
FOTOGRAFAVO A. LEVICKAS

Dendrofloros skyriaus darbuotojai su sodo direktoriumi . Iš kairės į dešinę : M.Kavaliauskienė , A.Knyvienė , E.Naktinytė , G.Vaurutė , J.Meidus , 1978m.

Eksperimentinės pomologijos skyriaus darbuotojai su sodo direktoriumi . Iš kairės į dešinę (sėdi) : J.Meidus , E.Meidus ; antroje eilėje : D.Mišiūnaitė , B.Veiverytė , I.Noreikienė 1978 m.

Genetinių tyrimų skyriaus darbuotojos su sodo direktoriumi . Iš kairės į dešinę :(pirmoje eilėje) : V.Raubienė , J.Meidus , L.Balčiūnienė ; antroje eilėje : R.Burņeikienė , G.Aidietytė , V.Kleizaitė , S.Žilinskaitė 1978 m.

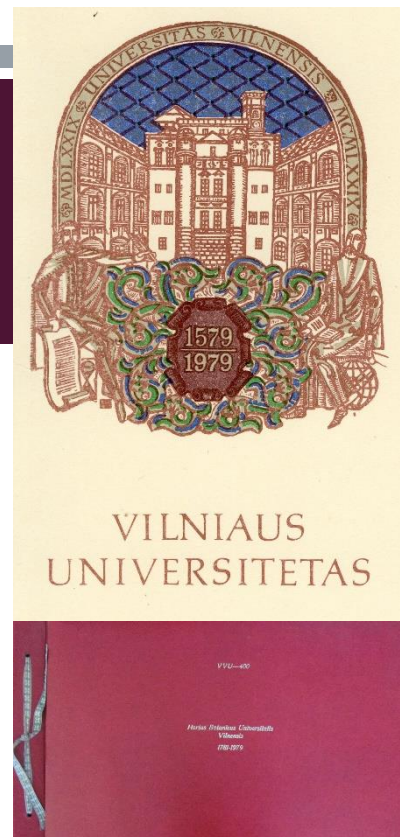

Mokomosios - eksperimentinės laboratorijos darbuotojos . Iš kairės į dešinę : J.Masiukienė , V.Zinkevičienė , E. Morozaitė , K. Balnytė 1978 m.

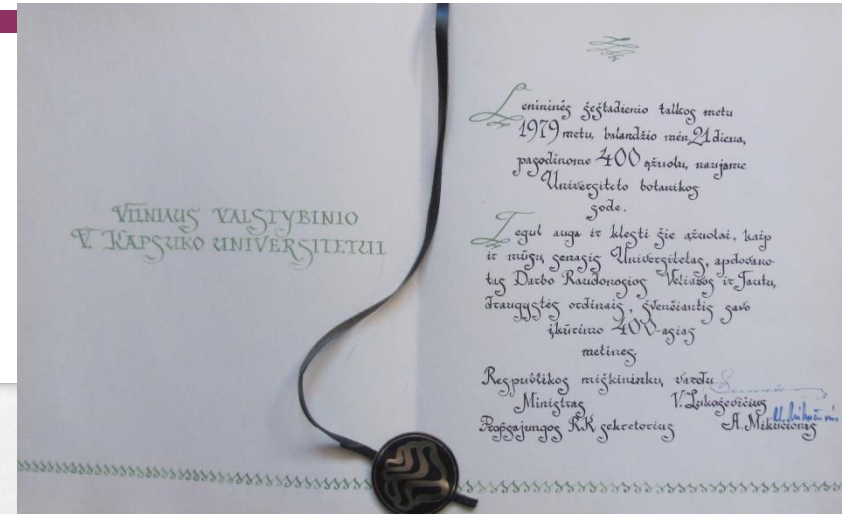
1979 M. VILNIAUS UNIVERSITETUI – 400

1979

- Pradedami senojo parko sanitariniai kirtimai.
- Iš parko iškeliamos pirmosios 4 šeimos.
- Nugriaunamos savavališkai gyventojų pastatytos pašiūrės, sandėliukai.
- Toliau vykdomi tvenkinių rekonstrukcijos ir statybos darbai. Dirba studentų statybinis būrys (vadas S. Deveikis, komisarė V. Kleizaitė). Tvenkiniai palaipsniui perduodami naudoti.
- Pasodinamas 400 ąžuoliukų gojelis-miškininkų dovana universiteto 400 metų jubiliejaus proga.
- Pradedama žiedinio kelio statyba. Darbus vykdo Vilniaus 9-oji kelių statybos valdyba. Darbai nebaigti... kelininkų nesulaukiame...

Kaip dovanų ažuolyną gavom... Sugalvojo Lietuvos miškininkai Universitetui jubiliejaus proga gražią dovaną – padovanoti 400 ažuoliukų ir pasodinti juos besikuriančiame botanikos sode Kairėnuose. Kaip tarė, taip ir padarė – susirinko ir balandžio 21 d. pasodino.

Rudenį ąžuoliukus sodino ir VU GMF darbuotojai. Sodo darbuotojai paruošė kuolus medeliams pririšti. Kadangi kai kurie medeliai buvo labai laibi, išstypę, kitais metais jie buvo patrumpinti, apgenėti, o neprijiję – atsodinti.

Kaip universiteto jubiliejiniuose renginiuose talkinom. Jubiliejniais metais buvo pasodinta apie 1500 vienamečių, dvimečių ir daugiamečių gėlių sodmenų (augalai išauginti Vingio skyriuje): prie VU centrinių rūmų (jėjimo ir kiemeliuose), prie Medicinos, Chemijos, Fizikos, Ekonomikos, Teisės fakultetų, universiteto valgyklos Saulėtekyje, bendrabučių Olandų g. Sodino sodo darbuotojai. Centrinų rūmų ir fakultetų patalpos buvo papuoštos kambariniais augalais, išaugintais Vingyje.

Botanikos sodo Vingio skyriaus darbuotoja K. Balnytė - jubilėjaus rengimo Ūkio reikalų grupės narė (vadovas - Vytautas Kindurys), atsakinga už augalų užsakymus-pirkimus, puošimus. Renginių metu talkino sodo darbuotojos - R. Mačkinaitė, E. Naktinytė, I. Noreikienė, G. Vaurutė, B. Veiverytė, S. Žilinskaitė, o girliandas padėjo pinti universiteto studentai. Jubilėjaus renginiams (1979-09-19/23) buvo užsakyta ir nupirkta apie 5000 skintų žiedų ir 100 vazonų. Puošimui taip pat buvo nupirkti pinti krepšiai, keramikiniai vazonai. Puošta: VU Rektorato ir kitos CR erdvės (kabinetai, Mažoji aula, Pažangiosios mokslo minties muziejus ir kt.; Saulėtekyje - 2 auditorijos, Čiurlionio g. - Didžioji aula, Filologijos fak. - Didžioji auditorija; Didžiojo kiemo paminklinių lentų memorialas; memorialas Antakalnio kapinėse; Meno darbuotojų rūmai (3 salės); Operos ir baleto teatras; Liaudies buities muziejaus salė ir kt.

Plačiau: Kaip VU botanikos sodas universiteto 400-mečio ažuolyną augino ir pats augo
<https://www.botanikos-sodas.vu.lt/apie-mus/istorija/kaip-vu-botanikos-sodas-universiteto-400-me%C4%8Dio-%C4%85%C5%BEuolyn%C4%85-augino-ir-pats-augo>

DIRBA STUDENTŲ STATYBINIS BŪRYS „VERSMĖ“, TALKINA TVARKANT TVENKINIUS

1980 M. SODO GENERALINIO PLANO DARBAI ARTĖJA LINK PABAIGOS

1980

- BAIGTAS BOTANIKOS SODO GENERALINIS PLANAS (40 tomų).
- Kairėnų dvaro ūkinių pastatų kompleksas paskelbiamas vietinės reikšmės architektūros paminklu.
- Pomologijos skyrius paskelbia neakivaizdinę ekspediciją "Ieškome serbentų","Ieškome šaltalankių".Gauta daug sėklų iš visos šalies.Pradedama šaltalankio selekcija.

PKI parkotyrininkas K. Labanauskas Kairėnų parko vandens sistema pavadino savitu hidrotechnikos paminklu. Daugumoje senųjų tvenkinų galima įžvelgti sumanų šlaitų ir dugno tvirtinimą mediniais tašais, akmenimis, plytų mūro gruzvenomis, sulaukyti klampų, plukiantį dirbmelį. Tvenkinų įungtysse randama medinių latakų, skauptųjų vandens nuvedimo lovų, užtvankelių, vandenkrūčių liekanų. Sumaniams būvo ir žrėmtos šaltinių versmės.

Pažvelkime atidžiau į senosios sistemos tvenkinius. Pylimaisias 9-asis tvenkinys liko neprijungtas prie visos sistemos, nors aiškiai matyti, kad taip kažkada būta; o dabar įsitikinta, kad tą tvenkinį maintinancinio vandens debitas (ypač pavasarį) gana didelis. Liaudies patarė: „Nėra to blyso, kas nešėitų į gerą“ prisimenant, belieka gūstis, kad tokiu būdu mėtėsiats upėnašs neatėis kolūkinės chedūvės i kitus Botanikos sodo tvenkinius.

8-asis, 7-asis, 6-asis tvenkiniai buvo stipriai užtvankę, užpelkėję. Reikėjo iš naujo suformuoti nuožulnūs šlaitus, įrengti pylimus, apmėninus-betoninius ir kėtuosiu vandens numetėmėms. Reikėmėmas parke kompozicijoje ir vandens sistemoje buvo darbiniai 4-asis tvenkinys, kuriame yra iš plytų grūventų supūda salėlė. Aplink tą tvenkinį ir užtikta daugiasiais punktais išsilakiusių medinių senosios įrangos elementū. Tvenkinio pakraščiuose matyti medinių taštų sienos ikaubūs. Įungtyje tarp 6-o ir 4-o tvenkinų užtikome puikiai išvalakius skauptuos medinius lovius, medinių tašelių užtvankę.

Skaidriavandens įrenginiai šaltū būta tvėnkiniū. Virvena ir dabar jį iš statiko šlaito duburic gaivi šaltinio vandens gijū, ankiciau mediniu lovju sruvenū. Mediniū kaskaduotu latakū tiesi iš didžiulės gėldos liejasi vanduo iš taisyklingos stačia-kampio formos šaltinio tvenkinio, įrengto versmingame šlaite dirbtiniai supūntas užtvankė sujungtas su šaltinio šalinū su 10-uoju tvenkinėliū. Vamzdžiai paklotū vandenigame lūlančiame smėlio sluoksnyje i sukaltus ilgius lentinius lovėlius. Toks vandeningo sluoksniū „drėnažas“ puikiai matina tvenkinėliū, kuris autobuscentinū

Kairėnų tvenkiniai

projektuotojai sumanė pagilinti šaltinio tvenkinėliū. Technika nugremžė ir pralaužė žvyru padū, kuriū būvo sukietintas dugnas, ir vos nepaskendo atidengtame klampsmėlyje. Dumbū teko semti klastaisū, o tvenkinėliū „gėlda“ liko gerokai apgadinta.

3-asis tvenkinys sujungia senąjū ir naująjū tvenkinū sistemas. Būvo manyta, kad jis įrengiamas, išnaudojant natūraliū daubū. Deja, čia irgi būta tvenkinio! Statant pylimū ir latakū, upeliukū 2-0 tvenkinio link aptikti mediniai tašai, gerokai papūvė, užnešti dumbliū.

Iš 2-o tvenkinio vanduo bejasi i šachtinę pralaidiū ir aušniciausia staciašlaite, senais medžiais apaugusia akmeningū vaga i žemutinū — 1-ąjū tvenkinū. Išraiskijama, garsia-karibe vandens atkarpėlė, pirmėnanti kalnū upelī. Tekmės išgrūžtosie vietosie po medžių šaknis matyti medinių taštū ir kuojū — įnarū liekanis.

Zemutinis tvenkinys įrengtas išplėtojamos grivos žiotyse: tarp ju kraštai — dirbtiniai supūti pylimai — apjuosę dideli vandens dubenį, pripildomū iš ankiciau esančių tvenkinū. Sukietintas moliniu žvyru dugno padas būvo prulūžęs, apgris ir dėl filtracijos tvenkinys nebužėspėlydavo. Dabar rekonstruotu tvenkinio dugne ir pakraščiuose įrengtas molio ekranas.

Prie akmeninio ūkinio-gamybinio pastato, liaudiškai vadinamo „malūniu“, būta didelio tvenkinio, kuris pokario metais pagalbiniame ligoninės ūkyje, įrengiant garažū, būvo iš dalies užpūltas. Liko mažytis 10-as tvenkinys. Pietrytiniame tvenkinio krašte matyti šaltinių duburčių liekanos, žrėmtos akmenų sienutėmis: dugnal sutvirtinti žvyru padū. Aplinkū puikioje salėlėje didžiuliai seni juodalksniai.

Atokėsnis lėkštas 11-as tvenkinys skaldos — žvyru filtracinė prizmė ir vamzdžiais sujungtas per šaltinio šalinū su 10-uoju tvenkinėliū. Vamzdžiai paklotū vandenigame lūlančiame smėlio sluoksnyje i sukaltus ilgius lentinius lovėlius. Toks vandeningo sluoksniū „drėnažas“ puikiai matina tvenkinėliū, kuris autobuscentinū

vamzdžių trasa sujungtas su žemutiniu tvenkiniu. Tvenkinėliū potvnyio vanduo numetamas uždara šachtinė pralaidū.

Iš 13-to tvenkinio ir pelkės duburio, regeneruoto, kad turėtume pelkinę augimū vietę, giliū senais juodalksniais, klevais apaugusiu grioviu atitekancio upeliuko vanduo naujai užtvanktas. Subulžio 12-tas tvenkinėlis, kuriū vanduo per akmeninį latakū šniokšcia i 10-ąjū.

Už tokį 10-ąjū tvenkinėliū mezgo suređymā projektuotojus galima pagirti. Bet vā, už 14-ąjū tvenkiniaukū... barti reikia, nes projektas čia nevykęs, nes išbaigtas. Tvenkinėliū projektuotojai — hidrotechnikai įsivaizdavo esant aut šaltinio, jog tai nors būvo žinoma, jog tai būvusio fontano baseinas. Dirbant paakiške, jog tvėnkiniš — baseinas grįstas akmenimis, valyti dumbūlį ekskavatoriū negalima, teko rānkoms darbuotis.

Išvalius dumbūlį, atsidengė medinių vamzdžių, užneštū smėliū, angos, nukreiptū i artimiausius tvenkinius. Apie tai jau rašyta „Tarybiniam studente“, 1979.XI.23. Nr. 34 (1099).

Tai rodo, kad tvenkinio baseinas būvo sujungtas su visa tvenkinū sistema. O dabar jis liko natinamas tik atmosferinū krituliū. Dugno balūtė išdžiūsta, ir stovi tvenkinėlis — net ne tvenkinėlis, o akmeninis grįstas duobė — tūščias, aukštas.

Taičiū, Kairėnū Botanikos XIX a. pabaigoje darbuotojų gausiausia medinė įranga, vėsenų perkirtimū, visosū vandens tekimū vagonū vardu, grįstos akmenimis. Šiuo metu po rekonstrukcijos vandens sistemos įgavo akmeninį pobūdī. O dabar aišku vienai: regeneruota Kairėnū dvaro tvenkinū sistema stokoja aut tventiskuimo, nes jis dar iki šios neišstatėntas. Akmeniniai latakai — tai šikiota čia senovės butaforija. Bėje jie nėra geriausias variantas, hidrotechniniu o gal net i restitiniu požūriūlis, nes mažai, silpnai tėkmė, bevirve, nantė per nelygū, i betonū įspausūt akmenū paviršiū, nesusėgėba nunešti tvenkinū vandenim patenkancū šiukšlū: sausū šakū, lapū, žievės atplaišū.

Kairėnū tvenkinū apredy-

mas akmenimis tuo pačiu, matyt, ir gamtiskojo — landšaftinio vandens sistemos ir parko pobūdiu stilizacija. Reikia stambesniū, natūraliai sudėstytū akmenū akcentū. Nereikia užmiršti, kad viename naujųjų tvenkinū guolio — raguos šlaite, būta įdomaus, savito akmenyno — čia senovinių vandens tekimū išplautū kyšojo stambū akmenys.

Vandens stichijā pažaboti nelengva. Ne iškart tas pavūkyo ir Kairėnuose. 1979 m. rudenį nusėdus užtvankū pylimams, sulūžo 3-čio ir 1-0 limams, sulūžo užtvankos tvenkinū latakai, užtvankos būvo pralaužtos. Šiā vasarū būvo pralaužtos. Šiā vasarū būvo pralaužtos. Šiā vasarū būvo pralaužtos.

Vilniaus KMHSR suremontavo tuos pylimus ir latakus. Bet dar i dabar nevisiškai sureguliuotas 5-asis tvenkinys — šaltinio „gėlda“, vandenkis nuo jo 4-0jū tvenkinio link. O šimėt spalio pradžioje lietaus popūdiūzū vanduo vėl pralaužė 3-0jū tvenkinio pylimā. 1980 m. pavasarī reikėjo likviduoti sniego tirpsmo vandens erozijos padarinius 6-0jū tvenkinio šlaite, tegu ir užstatame žoliū mėsiniū, nes ir čia, ir kitur — visame tvenkinio baseine nekėjimū nuo aukštėnėnų veltū i tvenkinū guolius latakėliai, išgrįsti skaldū, lūpanėnėnis ar bent žvyru, ar durpinga žemē užžerti žolē, užėsti, nes Kairėnū dirvos lėngvos, greit pasiduodancias vandens erozijai.

Organinė medžiaga daugėjū tvenkinū liko neišsemta, o tik paskaldyta i šlaitus. Tvenkiniai sekūs, prakėsimas mažas. Kiekvienai rėdnei tvenkinū dugnū naujus dang lapū. Zailias mauerū užauktū 9, 6, 11, 13 ir kitū tvenkiniai. Daug kur vėl grojū gėlitas uždumblijimas.

Bėgiū šaunu, Universiteto zoologū — ūchtologiū pagėbūti užveisti tvenkinuose edriū vandens augalija minėnū taštū. Botanikos sodo administratoriai reikia daugiau dėmėsiū skirti prakrangū valymū, savalakiām šlaitiū žolės šėniamū.

Sudėngios, daugiaburiaus patvėnos atkūriant ir išplėtant kairėnū tvenkinū sistēmā palū būti nebogu pavūvydžū Gamtos fakulteto studentams — būsimiems vandens ūkio ir kitū krašto tvarkos organizacijū specialistams, skatinancū atidžiau darbuotis, įsigilinti i būsimū objektū gamtines, hidrogeologines ir kitokias sąlygas.

Stėpas DEVEIKIS

KAIRĖNŲ TVENKINIAI

Apie Kairėnus, naujū Universiteto botanikos sode, „Tarybiniam studente“ jau ne kartą rašyta. Šikart pasidomėkime Kairėnū vandeniū.

Vandens tekimū nuo senos yra bėlini parkū kompozicijos elementai, pagyvintū ir puosiantys landšaftā, gerinanūys vietovės mikroklimatū, veikiantys žmogū maudžiū emocijas. Botanikos sode vandens tekimū nelėngviamai reikalingi, eksponuojant atskiras augalū ekologines grupes, įrengiant baistymo sistemā, susipratinant ekspozicijū visumos dekoratyvine išlaidā.

Kairėnū dvarietėis anūmerciniai-protėciniai trinėlijū sambūlo senumas nuo XVI a.), atstėitinkiai medinio vandentiekio (1977 m.) bei tvenkinū įrangos radiniai — bei vizualiniai mētū trimalū, telkėnū matyti, kad Kairėnuose jau seniai būvo labai tobulū vandens sistema, sumaniā išnaudojant reljefū ir sudėtingas hidrologines bei hidrogeologines sąlygas. Gaila, kad tvenkinū Kairėnū dvarul ir išskūrus čia psichoneurologinėi ligoninei su pagalbiniu ūkiū (1933—1974), senųjų tvenkinū sistema būvo apėlsta ir net nuokijama.

Pardavus vietovę Vilniaus universitetui (1974), Kairėnū tvenkinū sistemos atkūrimū rūpinosi du institutai: Respublikinis vandens ūkio projektavimo institūtas (RVDP) atliko hidrotechninę dalī „Paminkliū konservavimo institūtas (PKI) — generalinis botanikos sodo projektuotojas (projekto vėr. architektė D. Juchnevičiūtė) — archi-

tektūrinė. Tvenkinū statybos ir rekonstrukcijos darbus 1978—79 metais vykdė Vilniaus, kilnojėmiū, mechanizuota hidrotechninės statybos kolona (Vilniaus KMHSK, viršininkas A. Grigaliūnas, darbu vykdytojai V. Zutašaitis ir V. Klivėlius). Nemažai prie statybos darbu prisidėgo ir Universiteto studentai gamtininkai, ypač 1979 m. Gamtos fakulteto studentū statybūnīs „Būrys“, „Versmė“ (vadas S. Deveikis).

Skuboti, paviršiniūkiū inžineriniai-proteciniai trinėlijū sambūlo senumas nuo XVI a.), atstėitinkiai medinio vandentiekio (1977 m.) bei tvenkinū įrangos radiniai — bei vizualiniai mētū trimalū, telkėnū matyti, kad Kairėnuose jau seniai būvo labai tobulū vandens sistema, sumaniā išnaudojant reljefū ir sudėtingas hidrologines bei hidrogeologines sąlygas. Gaila, kad tvenkinū Kairėnū dvarul ir išskūrus čia psichoneurologinėi ligoninei su pagalbiniu ūkiū (1933—1974), senųjų tvenkinū sistema būvo apėlsta ir net nuokijama.

Pardavus vietovę Vilniaus universitetui (1974), Kairėnū tvenkinū sistemos atkūrimū rūpinosi du institutai: Respublikinis vandens ūkio projektavimo institūtas (RVDP) atliko hidrotechninę dalī „Paminkliū konservavimo institūtas (PKI) — generalinis botanikos sodo projektuotojas (projekto vėr. architektė D. Juchnevičiūtė) — archi-

(1977) konstatuojama, jog vietovės hidrogeologinės sąlygos labai sudėtingos, grūntiniai požeminiai vandens aptikū 0,2—4,7 m gylyje fluvioglacialinēs ir proluvialinēs kilūsūs stėuosūs; vėrėnis sluoksniū stėuosūs: vėrėnis 2,6 m.

Kairėnū vietovē labai raižyta: kadaiše ledynū tirpimo vandens išplovē gėlios erozū netū vėito raguvenis. Vienoje iš tokiū tvenkinū ir suprojektuota naujųjų tvenkinū kaskada. Naujuosius tvenkinius malitins vandens padėvimū linija iš Veržopio upelio (Nėra) latakū ir tvenkinū baseino vandens. Bendras šešiū tvenkinū vandens paviršiaus plotas — 3,1 ha.

Didžiulā problema, iungiant naujus tvenkinius būvo, kad tvenkinū guoliū dugne ir šlaituose — vandeniū laidūs smėlingi grūntai. Siekiant sumažinti filtracijā, projekte būvo numatyta tvenkinū dugnū ir šlaitiū vandens patvankos aukščio kolmativimas — padėgimas molingais grūntais.

Dvi vasaras užręgė skrepėriū nuskėmbē smėlingos šlaitsū, supylė užtvankas, pakėskėdė molū, o gal net priedėmū — kūrė tado Kairėnū gėlmes. Deja, iki to laiko kol patvankos pastatytos siurbėnės įrengta drėkinimo sistema, tvenkiniai stovės tušti, o pylimus ir šlaitsū padengtas žolē — nelabai plastingu moliu,

smarkiai erdo paviršinio vandens tėkmės.

Senoji tvenkinū sistema, anot architektės D. Juchnevičiūtės, „regeruojama istoriskai — gamtiškai susikločiuose kontūruose“. Deja... Išliko daug projekto netekęs linijū, darbū technologijū nesklaidimū. Darbus sunkiū liepingos 1978, 1979 metų vasaros. Rangovė organizacijā varžė kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas.

Tvenkinū rekonstrukcijā, — ir dar senamė parke, kur reikia saugoti medius, — darbas subtilus. Ne visur pasisukios su galinga, bet didžiagarbitė technika, — čia dū žūvininkaišies tvenkinū statyba eksploatuoti dirpyne plytėje. Daug technikalū matytū darbū teko atlikti rankomis.

Regeneruotū senųjų tvenkinū bendras vandens paviršiaus plotas — 1,8 ha. Seno parko pobūdiu tvenkinū vandens paviršiaus plotas būvo didesnis. Dėl skaliaus, sunku dabar ką nors tiksliau pasakyti. Gaila, kad senosios vandens sistemos įrengimo brūžū būvo, savitū tik tvenkinū rekonstrukcijā, ir atsivėlgtū i juos nesėpta, net nesistėgta.

Būs daugiau Stėpas DEVEIKIS VU Botanikos sodo skyrėlis vedėjas

Tarybinis studentas 1980.XI.31 Nr. 29 ir 1980.XI.14 Nr. 31

1981 M. VU GAMTOS MOKSLAMS IR BOTANIKOS SODUI – 200 M.

1981

•VU Botanikos sodui ir gamtos mokslų studijoms universitete-
200 metų:

sukuriama sodo emblema (A.Lainauskaitė, S.Deveikis),
išleidžiamas jubiliejinis medalis (K.Gibavičius),
surengiama jubiliejinė parodėlė,

XI.20 atidengiamas paminklinis akmuo. Išskilmėse dalyvavo univer-
siteto profesoriai, dėstytojai, studentai, svečiai iš Talino, Tartu,
Kauno botanikos sodų, projektuotojai.

•Aplankomi Talino, Tartu botanikos sodai.

•Gaunamas dendrofloros skyriaus ekspozicinių laukų pagrindinių
medynų planas (aut. L.Čibiras).

•Įrenginėjama 50 ha drėkinimo sistema. Darbus vykdo Vilniaus me-
lioracijos statybos montavimo valdyba (darbų vykdyt. T. Budreika).

•Iškeliamos 6 šeimos.

SULAUKĖME TALKININKŲ

Botanikos sodo vasara

Sukanka 200 metų nuo Gamtos mokslų studijų pradžios (1781 m. įsteigta Gamtos istorijos katedra) ir Botanikos sodo įkūrimo Vilniaus universitete.

Jubiliejinis virpulis jaučiamas ir Universiteto botanikos sode. Nelengva pasirošti, pasipuošti, įgauti solidumo prieš jubiliejų, kai visas naujasis botanikos sodas Kairėnuose — ištisa statybos aikštė. Vilniaus MSV (darbų vykdytojas J. Budreika) čia spėriai rengia drėkinimo sistemą: kloja vamzdžius, montuoja hidrantus. Tiesiamas pagrindinis žiedinis kelias — Vilniaus 9-osios kelių statybos valdybos rūpestis. Vis dar tvarkoma, tobulinama tvenkinių sistema. Inžinierius V. Kliučius pažino tą sistemą dar dirbdamas Vilniaus KMHSK ir vykdydamas rekonstrukcijos ir statybos darbus. O kur dar genetikų eksperimentiniai miežių laukai, pomologų serbentynas, dendrologų dekoratyvinių medžių ir krūmų medlynas, senasis Kairėnų parkas, ekspozicinių laukų plotai, kuriuose nedrąsiai stiebiasi medelių guotai,

o šiaip kol kas šienaujamos lankos... Kairėnuose darbo oi-oj kiek! Ir džiugu, kad jubiliejinį metų vasarą sode darbas virte virė. Buvome sulaukę darbščių talkininkų, kuriems sumaniai vadovavo vyr. inžinierė B. Veiverytė.

Birželio mėnesį Botanikos sodo daigynuose, medelynuose darbuos mokslievių būriai iš miesto 18-os ir 31-os vid. mokyklų. Nuveikė jie ne tiek daug, bet ir ne tiek maaži. Svarbu, kad mūsų sodą pamatė, augalus išmoko pažinti, darbo skonį pajuto.

Gražios šienapjūtės dienos visiems braukė prakaitą. Plušo išsijuosę ir darbininkai P. Kantakevičius, V. Cirkonka, B. Jankūnec, V. Mikalkevičienė, M. Michnovič, J. Bagdonavičiūtė, ir traktorininkas S. Pesliakas, ir sodo inžinierinis-techninis personalas, nepasidrovėjęs paimti į rankas šakių. Kaimyninės Liepynės girininkijos (girininkas V. Almanis) eiguliai irgi šienavo Kairėnų pašlaifes.

Liepos mėn. labai šauniai dirbo 22 merginos (17 chemikų, 2 filologės, 3 matematikės) ir du vaikinai chemi-

ka. Rugsėjį darbuos savai studentai — gamtininkai. Būsimieji antrakursiai (20 geografų ir 22 biologai) pajutę tą priešjubiliejinę nuotaiką plušo iš peties ir nuo širdies. Seniai sodas bemažė tokius talkininkus — gamtininkus. Merginos ravėjo, vyrų darbuos prie minėto kelio statybos — suklojo apie 500 betoninių kelkraščio bortelių. Visi daug prisidėjo prie aplinkos tvarkymosi: nugriautos sutrūnijusios tvoros, išvalyta kiemo teritorija.

Gamybinę - priešdiplominę praktiką Universiteto Botanikos sode atliko Aluntos tarybinio ūkio - technikumо moksleivės V. Šuškaitė ir G. Narkevičiūtė. Virginija jau baigė, o Genutė dar pluša.

Spėjo Kairėnus pažinti ir naujai priimti į mūsų Alma Mater studentai. Po dvi dienas čia dirbo 30 filologų, 10 būsimųjų teisininkų, 39 biologai.

Visiems vasaros talkininkams Botanikos sodo kolektyvas taria ačiū, linki sėkmingų mokslo metų. Gražios vasaros gražūs darbai — lieka puiki dovana...

Stepas DEVEIKIS
VYU Botanikos sodo
skyriaus vedėjas

ĪRENGINĒJAMA DRĒKINĪMO SISTEMA, TIESIAMAS ŽIEDINIS KELIAS

200

CATHEDRA

MINTYS SUKAKTĮ PAMINĖJUS

Mūsų gamtos mokslų istorijos faktą, tarsi nesenstantį kristalą, pelnytai išnešame į nūdienos atmintį, jį populiariname. Pirmosios mūsų katedros organizacinę formą nesunkiai įžvelgsime net šiandieninėje Gamtos fakulteto struktūroje.

Bene tauriausias jubiliejinų dienų palikimas — paminklinė lenta Gamtos mokslų fakulteto foje sienoje, šalia kasdienio studentų ir dėstytojų tako. Užrašas granite liudija, kad prieš 200 metų Universitete pradėjo gyvuoti gamtamokslinė KATEDRA. Senas, antiikinis žodis, taurus, kilnus, kasdienis. Pakylėtas mūsų Universiteto profesoriaus architekto L. Stukos-Gucevičiaus, poeto J. Marcinkevičiaus, jis tapo toks talpus. Kiekvienas, anot poeto, aukoja savo dienas, minintis, jausmus, darbus savai katedrai ir kartu didžiajai visų Katedrai... Ir nieko dabar nėra gyvenimiškesnio, svarbesnio kaip Katedra vardu Taika, Tėvynė, Gamta.

„Cathedra Historiae Naturalis“ šiandien skaitome, istoriją suprasdami moksloty-

ros prasme. Bet „gamtos evoliucijoje“ sąvoka tuo metu dar nebuvo apibrėžta ir buvo reiškiamą būte šitaip. Gamtos evoliucijos katedra. Kažin ar buvo tuo metu kur pasaulio Universitetuose senesnių analogiškų katedrų? Katedrų, kur dirbo keli ryškūs naujų idėjų rėškėjai. Č. Darvinas, išvardinęs 34 savo pirmfakus, paminėjo tarp jų ir L. Bojanusą, E. Eichvaldą.

Botanikos sodas — gamtamokslinių katedrų palydovas, nepakeičiama laboratorija. Sukakties paminėjimo dieną Botanikos sode Kairėnuose atidengtas paminklinis akmuo, pažymintis sodo naujakurystę ir tradicijų tąsą.

Prašalaiti, mačiantį Kairėnus nuo progos iki progos, šventės dieną džiugino ryškūs poslinkiai. Su koku uolumu dekanaišas, sodo darbuotojai, remiami Universiteto administracijos, įvairių respublikos žinybų ir organizacijų, siekia naujoviško sodo, retas gali įsivaizduoti. Sode rašomas metraštis, dienoraštis. Jame užrašomi džiugūs ar užbaigti etapai. Reikėtų ir tą visą prakaituotą kasdienį triušą užrašinėti. Po keliolikos metų jau domėsime patys, ir tikriausiai, didžiuosimės.

Universiteto gamtos mokslų taką galima lyginti su upe. Kiek dar nepažįstam, jos aukštupio — savo pirmtakų siekių ir pastangų! O ir mes mokslą, jo istoriją, be abejo, kuriame, bet tos istorijos neužrašome. Kitą kartą 15—25 metų senumo įvykius mūsų katedrose išties nelengva nušviesti.

Tad jubiliejinės mokslinės konferencijos pranešimų būtina paskelbti ar spaudoje, ar atskiru leidiniu. Taip bent iš dalies liks „užprotokoluoti“ gamtininkų pasiekimai.

Prof. Česlovas KUDABA

"Komjauwimo žiwa"

1981 M. GRUODŽIO 17 D.

Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto gamtos mokslų fakulteto ir Botanikos sodo įkūrimo 200 metų jubiliejaus iškilimų momentas — paminklinio granito atidengimas. Universiteto dėstytojai, profesoriai, svečiai ir būsimieji biologai — pirmakursiai Danutė Kirtiklytė ir Algirdas Vilkas. A. Vasiausko nuotr.

Išvyka į Estiją ir Latviją

1981 m. I
TALINA
TARTU
SALASPILI

1982 M. BAIGTAS GENERALINIS SODO PLANAS

1982

- .Persikeliama į šiltesnes ir patogesnes patalpas.
- Atkūriama savitakio fontano sistema (hidrotechnikas V.Kliučius).
- .Aplankoma Obelynė, parsivežama daug sėklų.
- .Atiduodama naudoti drėkinimo sistema, bet neveikia, esant netvarkingai elektros įrangai. Tušti ir naujieji tvenkiniai.
- .Iškeliamos 9 šeimos.

FS-204 LTSR Kultūros Ministerija
PAMINKLŲ KONSERVAVIMO INSTITUTAS

komp. 591
 obj. FS-204

VVU "Botanikos" sodas Kairėnuose
 Botanikos sodas Kairėnuose
 Esamos padėties įvertinimas II t.
 Atraminis planas
 Tvirtinimo darbai
 Architektūrinė-Statybinė dalis

2184 LTSR Kultūros Ministerija
PAMINKLŲ KONSERVAVIMO INSTITUTAS

komp. 591
 obj. FS-2184

Vilniaus universiteto botanikos sodas
 Kairėnuose
 Buvusio Kairėnų dvaro parkas
 Istorijos apybraiža
 Priešprojektiniai darbai
 TOMAS I

Naudinga išvyka

„Taryb. Stud.“, 1982, X, 15.

Rugsėjo viduryje Universiteto Kairėnų botanikos sodo darbuotojų grupė Dendrofloros skyriaus iniciatyva lankėsi Kauno rajone. Aplankė Obelynę — įžymaus Lietuvos gamtininko, profesoriaus Tado Ivanausko (1882—1970) sodybą ir Lietuvos žemės ūkio akademijos želdynus.

Išvykos tikslas — surinkti sėklų ir susipažinti su gausia sumedėjusių augalų kolekcija. Juk rekonstruojant senąjį Kairėnų parką, įvesiant projektuojamus medynus, labai svarbu žinoti apie medį viską: pažinti jį iš lapų, ūglių, vaisių, medienos rašto, kvapo, žinoti ir jo poreikius šviesai, drėgmei, dirvos derlumui bei augimo pobūdį, lėjos šakojimosi ypatybes, — žodžiu, pajausiti tą tikrąją medžio vertę.

Galbūt toji išvyka bus didelis kairėniškių — botanikų, pomologų, dendrologų — gamtos apsaugos draugijos pirminės organizacijos narių savišvietos seminaro pradžia. Juk reikia spėti žengti su nūdieniu gamtos, ekologijos mokslu, reikia mokėti pažvelgti ateitin. Tokios mintys kilo važiuojant Vilniaus—Kauno autostrada — tuo vienu keliu iš Vilniaus, taip gražiai aprašytu mūsų profesoriaus Č. Kučabos, pro Garliūnus (koks čia nūdienos ekologijos problemų mazgas!), pro V. Bergo ažuolą, toli nuo Vilniaus nužengusius kolektyvinius sodus, pakelės želdinius, poilsio aikštes su tyra geriamo vandens čiurkšlės muzika.

Žemės ūkio akademijoje mūsų gidu buvo miškininkas doc. A. Navasaitis. Kairėniškiai — dauguma VU auklėtiniai — susipažino su LZOA istorija, gerai įrengtais specialiujų disciplinų (entologijos, bitininkystės, dendrologijos ir kt.) kabinetais, galėjo palyginti juos su mūsų šiais, pasigrožėti gra-

žiai tvarkoma aplinka (būkim tiesūs, Universitetui yra ko mokytis iš kolegų).

Apie 1960 metus LZOA miestelyje Noreikiškėse sodinti įvairių rūšių medynai — puiki dendrologijos auditorija. Plačiašakis skroblynas, maloniai kvėpiantis baltėglynas, įdomiais kankorėžiais viliojantis pocūgynas, išlakus, tamsžalis kėnynas, uosynai, maumedynas, klevynai — žiūrėk, dėkisi į galvą, lygink augimo spartą, pajausk širdimi grožį.

O margalapė Obelynė — tai amžinai gyvas paminklas žmogui, tiek daug nusipelnusiam Lietuvos mokslui, gamtosaugos kultūrai. Paminklas, kurį profesorius T. Ivanauskas pats sukūrė, kurį dabar puoselėja jo idėjų tęsėjai.

„Kadagiai ir pušys — mano mylimiausi medžiai“ — yra sakęs Tadas Ivanauskas. Ir iš tiesų Obelynėje daug spygliuočių: tujų, eglė ir eglės formų, sibirinių ir kitokių pušų, įvairių maumedžių, kėnių, auga ateiviai iš Šiaurės Amerikos — cūgos, pilkasis kėnis. Daug ir lapuočių: beržų, liepų, ažuolų. Auga ir medžiai reliktai — dviskiautis ginkmedis ir mefasekvoja — ūgtelėjusi, kad nė nebepažinti josios nuo mano studijų laikų. Išaugęs ir turkinis lazdynas, slepiantis riešutus, deja, tuščius, labai puošnioje goželėje.

Buvo visiems ko pasimokyti. Antai darbininkas V. Cironka dar subtiliau mokės pažvelgti į kiekvieną medį ir krūmelį, kada teks darbuotis kirviu, valant Kairėnų parką, atskleidžiant užmirštą didybę ir grožį, ar plušėti naujų ekspozicijų laukuose. O jaunosioms darbuotojoms — VU absolventėms Irenai Kybartaitėi, Rimai Jankauskaitei tai bene pirmoji tikra pažintis su

dendrofloros lobynu. Prisirinkome raudonžiedės vienapiestės gudobelės, geltonžiedės sedulos, šilkmedžio, maumedžio sėklų, vijokliuose skendintį profesoriaus namų muziejų aplankėm. Ir, svarbiausia, grįžom kupini naujų idėjų, minčių, sumanymų, naujo įkvėpimo darbams, kuriant Kairėnų botanikos sodą su mokomąja eksperimentine baze — Universiteto ekologijos mokslų lobyną.

Stepas DEVEIKIS,
išvykos vadovas

PO LIETUVĄ PRADEDA SKLISTI ŽINIA
APIE KAIRĖNUS IR JAME ĮSIKŪRUSĮ
VU BOTANIKOS SODĄ:
1982 M. KALENDORIAUS LAPELIS

KAIRĖNAI

Kairėnai įsikūrę prie pat Vilniaus, dėl to iš miesto juos nesunku pasiekti. Archeologų nuomone, šioje vietovėje gyventa jau labai seniai. Iš istorinių šaltinių žinoma, kad pirmieji Kairėnų šeimininkai buvo Jarmalos ir Kiškos, kurie šį dvarą valdė XVI—XVII a. Tačiau jie Kairėnų istorijoje žymesnių pėdsakų nepaliko.

Kairėnus išgarsino Sapiegos, valdę juos nuo 1692 m. Jų pastatyto popieriaus fabriko produkcija garsėjo savo gera kokybe.

Dar labiau Kairėnai suklestėjo, kai dvarą iš Sapiegų perėmė Lopacinskiai. Darafa Lopacinskienė užveisė gražų parką, kuriame puikavosi reti augalai, gėlynai, fontanas, vasaros teatras. Kairėnų dvare lankėsi tokie žymūs to meto visuomenės bei kultūros veikėjai, kaip T. Zanas, A. Odinecas, žemaičių mokslininkas ir švietėjas J. Čiulada ir kt.

Po 1863 m. sukilimo dvaras ėmė nykti. Lopacinskiai juo nesirūpino, nes buvo persekiojami kaip sukilimo rėmėjai.

1870 m. dvarą nupirko Tiškevičiai ir čia įkūrė vinių fabriką. Apleistas parkas neteko savo vertės ir grožio. Per Pirmąjį pasaulinį karą buvo sugriauti ir centriniai dvaro rūmai.

Dabar restauruotuose dvaro pastatuose įsikūrė Vilniaus Universiteto botanikos sodo darbuotojai.

I. Kasperavičienė

1983 M.

1983

- .Dendrofloros skyriuje jau auga 430 rūšių (maždaug 10.000) medelių ir krūmų.
- .Pomologijos skyriuje bandoma selekcionuoti valgomuosius sausmedžius. Surinktas geras trečdalis pasaulinio Ribes genties genofondo. Skyrius turi teisę auginti reprodukcinius sodinukus-elitą.
- .Genetinių tyrimų skyriaus pagrindinė kryptis—genetinių mutagenezės mechanizmų tyrimas siekiant gauti kuo daugiau naudingų mutacijų. Čia GF biologijos specialybės genetikos specializacijos studentai atlieka praktikas, renka medžiagą diplominiams ir kursiniams darbams.

Kairėnų botanikos sode

Europoje pirmieji botanikos sodai pradėti steigti prie universitetų ir universitetų dar XVI a. viduryje.

Tarybų Sąjungoje seniausiu laikomas Tbilisio botanikos sodas, įsteigtas 1625 metais. Maskvos universiteto botanikos sodas, Petro I įsakymu, įkurtas 1706 metais kaip vaistažolių daržas prie Medicinos-chirurgijos mokyklos. Po septynerių metų sodas įsteigtas ir Peterburge.

1781 m. įkūrus gamtos mokslų katedrą, į Vilniaus universitetą pakviestas profesorius Z. E. Žiliberas, į dabartinės Gorkio gatvės namo Nr. 22 kiemą iš Gardino perkėlė botanikos sodą. XIX a. pr. botanikos sodas veikė dabartinio jaunimo sodo teritorijoje. 1920 m. botanikos sodas įkuriamas Vingio parke. Dendroparkas čia nėra turtingas, užtat oranžerijose, laukeliuose — gėlių karalystė, kurioje šeiminkauja E. Morozaitė, A. Lučinskienė, K. Balnytė.

Nauji botanikos, ekologijos, genetikos ir kitų mokslų reikalavimai paskatino ieškoti universiteto botanikos sodui erdvesnio ir tinkamesnio ploto.

1974 m. gegužyje Universiteto botanikos sodas su mokomąja eksperimentine baze ėmė kurtis 148,5 ha žemės sklype Kairėnuose.

Kairėnų dvarvietę pritaikyti Universiteto botanikos sodui ėmėsi Paminklų konservavimo instituto vyriausioji projekto architektė D. Juchnevičiūtė, anksčiau jau ruošusi Kauno botanikos so-

do dalinės rekonstrukcijos projektą. Senojo Kairėnų parko dendrologinius tyrimus atliko ir pagrindinę ekspozicijos dalį — dendrofloros skyrių projektavo dendrologas L. Čibiras. Parko ir Kairėnų vietovės istorinius tyrimėjimus atliko ir koordinavo parkotyrintinkas K. Labanauskas.

Kairėnų botanikos sode palanki augimviečių įvairovė bei hidrologinės ir hidrogeologinės sąlygos. Vietovė stambiai banguota, erdvių senklonių ir raguvų išraižyta, Medininkų aukštumos šlaitas įdomus landsafto architektūros požiūriu.

Projektuotojai norėjo tinkamai įvertinti ir panaudoti turtingą, bet užmirštą praeities palikimą, palankias gamtinės sąlygas. Generalinio planavimo ir inžinerinių tinklų projektavimas baigtas 1982 metais.

Projektuojamo sodo teritorija skirstoma į ekspozicijų, eksperimentinių laukų ir ūkinę zonas.

Pagrindinė ekspozicijų dalis — naujasis dendroparkas — steigiamas geografiniu ekologiniu principu. Numatyta Europos, Kaukazo, Viduržemio jūros, Sibiro, Vidurinės Azijos, Siaurės Amerikos rytų ir vakarų, Tolimųjų Rytų, Kinijos, Japonijos bei Himalajų biogeografinių rajonų ekspozicijos.

Sodo puošmena — senasis Kairėnų parkas (apie 22 ha), gaila, anksčiau nepatekęs į saugomų parkų sąrašus. Tyrinėtojų ir projektuotojų nuomone, Kairėnų parkas profesionaliai iš-

planuotas, būdingi įvairių epochų stilistiniai bruožai. Yra faisyklingo renesansinio parko struktūros elementų (aiškus terasinis išdėstymas, vandens baseinų kontūrai), kai kur dvelkia baroku (trishakė pagrindinių parko takų sistema su centrine liepų alėja.) Parkas pasižymi ir tipingais romantiškosios krypties ypatumais.

Pagal dendrologą L. Čibirą, parke auga 27 medžių ir 29 krūmų rūšys. Suskaičiuota per 4700 medžių. Parko medynuose pastebima apie aštuoni šimtai medžių lizdų. Verdingiausi — senoji liepų alėja, maumedžių trijulės, versminguose šlaituose, gerai augantys klevai, uosiai, palei almančius šaltinius besipuikuojantys seni juodalksniai.

Senajame parke siūloma palikti esamą erdvinį sprendimą, gamtinę architektūrinę stilistiką. Parko pakraščiais projektuojamos augalų genčių (jurginų, rožių, alyvų) sezoninio žydėjimo, ekologinės (kalnų, upių ir ežerų pakrančių, vandens, pelkių) ekspozicijos. Žemutinėje terasoje — parkingas ir pagrindinis įėjimas, takas į ekspozicijas. Ekspozicijų zoną jungia žiedinis kelias.

Mokslinė ir ūkinė zona numatyta kurfi išilgai Antakalnio—Naujosios Vilnios kelio. Numatyti ūkyniniai įvažiavimai, ūkio kiemas su sandėliu, dirbtuvėmis, garažu. Stambiausias statinys šioje zonoje — maždaug 1,2 ha dydžio eksperimentinių šiltnamių kompleksas su katiline, oranžerija. Pritaikomi ir senie-

Rekonstruota senoji Kairėnų dvarvietė.

Autoriaus nuotrauka

ji įdomios architektūros dvaro pastatai: arklidės, vežiminė, svirnas-malūnas, nuosaliau esantis didžiulis kluonas.

Naujam sodui vadovauti ėmėsi miškininkas J. Meidus. Jau 1977 metais Kairėnų botanikos sode išaugo pirmieji dendrologų sėjinukai. Perkeliami retesni augalai iš Dūksto Rojaus, Vingio parko, kitų vietų.

Nemažai dedama pastangų siekiant atkurti Kairėnų tvenkinių sistemą. Išplėtimo projektą parengė Respublikinis vandens ūkio projektavimo institutas. Darbus 1978—1979 metais atliko Vilniaus kilnojamoji mechanizuota hidrotechninės statybos kolona.

Naujieji šeši tvenkiniai suprojektuoti sausaklonyje. Didžiausią sunkumą įrengiant tvenkinius sudarė tvenkinių guolio dugne ir žlaituose aptikti vandeniui laidūs smėlingi gruntai, kuriuos reikėjo padengti moliu.

Senoji tvenkinių sistema [14 tvenkinių], anot architektės D. Juchnevičiūtės, atkurta istoriškai ir gamtiškai susiklostiusiuose kontūruose. Gaila, kad senosios vandens sistemos įrengimo bruožai buvo atskleisti tik darbų metu ir atsižvelgti į juos nelabai spėta. Daugelyje senųjų tvenkinių galima įžvelgti sumanų žlaifų ir dugno tvirtinimą mediniais tašais, plytų mūro griuvenomis, molio ir žvyro kietsluoksniu. Kairėnų parke buvo net savaiminio vandens spaudimo principu veikiantis fontanas. Iš šaltinio tvenkinio mediniais vamzdžiais atitekęs vanduo, esant aukščių skirtumui, tryško apvaliame, akmenimis grįstame baseinėlėje daugiau kaip 10 metrų aukščio čiurkšle. Šią fontano sistemą iš dalies atkūrė 1980—1983 metais dirbęs Botanikos sodo vyr. inžinieriumi-hidrotechniku V. Kliučius.

1978 metais „Lietkelprojektas“ mums

Darbininkai V. Cironka ir P. Kantakevičius pasodino sode tūkstančius naujų želdinių. Gintarėlės VAURUTĖS nuotrauka

suprojektavo tik pagrindinį žiedinį kelį. Kitų kategorijų kelių projektai liko nebaigti. Žiedinio kelio statybą Vilniaus 9-oji kelių statybos valdyba pradėjo dar 1979 metų rudenį, tačiau kelias nebaigtas iki šiol.

1981—1982 metais Vilniaus melioracijos statybos montavimo valdyba įrengė didžiulę drėkinimo sistemą, tačiau kol kas ji neveikia, nes netvarkinga elektros įranga. Tušti ir naujieji tvenkiniai.

Trumpai apžvelkime ir Kairėnų botanikos sodo bei jo mokomosios-eksperimentinės bazės skyrių veiklą.

Pirmieji medeliai Kairėnų ekspoziciniuose laukuose pasodinti 1975 metais. Direktorius J. Meidus iniciatyva sodo paribiai apželdinti egletėmis, estų dovanotomis balteglėmis ir pocūgėmis. Vilniečiai gamtos mylėtojai 1978 metų pavasarį pasodino dendrologo L. Čibiro dovanotų liepalčių ir kitokių medžių kolekciją; 1979 metų pavasarį respublikos miškininkai Vilniaus universiteto 400-mečio proga pasodino 400 ažuolukų goleli. Vėliau ji papildė Universiteto talkininkai.

1978—1983 metais dendrofloros skyriaus ekspoziciniuose laukuose buvo pasodinta per 120 rūšių 10 tūkst. medelių ir krūmų. Perna dendrofloros skyriuje jau augo per 450 sūmedėjusių augalų rūšių.

Nuo 1979 metų kiekvieną žiemą atliekami senojo Kairėnų parko valymo kirimai. Šiuo metu didesnis dėmesys skiriamas parko estefinio vaizdo tobulinimui, istorinių, architektūrinių bruožų restauravimui.

Eksperimentinės pomologijos skyriaus pagrindinė darbo kryptis — naujų vaisinių ir uoginių augalų kultūrinimas ir laukinių rūšių panaudojimas tradicinių uoginių augalų selekcijai. Skyriuje sukaupta bene gausiausia Tarybų Sąjungoje serbentų ir agrastų kolekcija. 1980 metais paskelbus neakivaizdines ekspedicijas „Ieškome serbentų“, „Ieškome šaltalankių“, gauta daug sėklų iš įvairių Tarybų šalies kampelių. Be juodųjų ir raudonųjų serbentų, agrastų kolekcijos, pradėta kaupti ir šaltalankių, auksuotųjų serbentų bei valgomųjų sausmedžių.

Gamtos mokslų studijų pradžios ir Botanikos sodo įkūrimo Vilniaus universiteto 200 metų sukaktį naujasis Kairėnų botanikos sodas — gamtos mokslų katedrų palydovas ir studentų gamtinių mokymo bazė — sutiko gražių darbų verpė. Sukakties proga sukurta sodo emblema [autoriai A. Linauskaitė, S. Deveikis]. 1981 metų lapkričio 20 d. atidengtas paminklinis akmuo. Universiteto darbuotojų kolektyvas rūpinasi šiuo kampeliu, siekia sukurti naujovišką, ekologiškos pakraipos Vilniaus botanikos sodą.

Stepas DEVEIKIS
VYU botanikos sodo dendrofloros skyriaus vedėjas

1974

BOTANIKOS
1984 BODU

KAI RĖNUOSE -
10 METŲ

POMOLOGAI

GENETIKĖS

6'94

ŠIANDIEN GALIME PASIGROŽĖTI MEDŽIAIS, KURIE BUVO PASODINTI 1974-1984 M.

SĄRAŠĄ SUDARĖ GINTARĖLĖ JURKEVIČIENĖ, DAUG METŲ DIRBUSI DENDROLOGIJOS SKYRIUJE.
JI TAIP PAT YRA FOTOGRAFIJŲ IR AUGALŲ ISTORIJŲ AUTORĖ.

Pasodinti 1975 m., dabar jiems 48 metai

751001. *Picea glauca* (Moench) Voss –
baltoji eglė.

751002. *Pseudotsuga menziesii* (Mirb.) Franco –
didžioji pocūgė. **48 m.**

1975 m. sode apsilankė Estijos Tartu miesto sodininkai, išgirdę, kad VU botanikos sodas kuriasi naujoje vietoje. Ir atvyko su dovanomis: didžiosios pocūgės ir baltosios eglės sodinukais, kurie buvo pasodinti senojo parko vakariniame pakraštyje ant natūralios kalvos. Pocūgės jau didelės, per tuos metus pasiekė daugiau kaip 20 m aukštį.

Pasodinti 1977 m., dabar jiems 46 metai

770143. *Quercus rubra* L. – raudonasis ažuolas.

Pasodinti 1978 m., dabar jiems 45 metai.

780132. *Campsis radicans* (L.) Seem. – stambiažiedė laštūnė.

781013. *Deutzia scabra* ‘Candidissima’ – šiurkščioji deucija.

781005. *Eleuterococcus divaricatus* (Siebold & Zucc.) S.Y.Hu – skėstašakis eleuterokokas.

781016. *Forsythia ovata* Nakai – apskritalapė forsitija.

781002. *Kolkwitzia amabilis* Graebn – puošnioji kolkvicija.

781008. *Thuja occidentalis* ‘Fastigiata’ – vakarinė tuja.

781009. *Thuja occidentalis* ‘Hoveyi’ – vakarinė tuja.

781010. *Thuja plicata* Donn ex D.Don – didžioji tuja.

781007. *Thuja x plicatoides* ‘Semperaurea’ – žvilgioji tuja.

781060. *Juniperus virginiana* L. – virgininis kadagys.

781038. *Pinus nigra* J.F.Arnold – juodoji pušis.

781040. *Catalpa bignonioides* Walter –

paprastoji katalpa.

Kelios atžalos buvo atsivežtos iš Vingio parko. Kadangi Kairėnai yra toliau už miesto, tad žiemos čia yra žvarbesnės ir vėsesnės. Katalpa daug kartų buvo apšalusi, bet sėkmingai ataugo. Auga aukštu krūmu, žydi kasmet, išpūdinga dideliais lapais, žiedynais ir vaisiais, kurie, beje, išsilaiko ne tik per žiemą, bet beveik iki kitos vasaros vidurio.

780034. *Cotinus coggygria* Scop. – europinis pūkenis.

Į mūsų kolekcijas atkeliavo iš Dubravos arboretumo Girionyse – prisirinkome sėklų. Sudygo, išaugo ir kasmet džiugina savo 3-5 m ūgiu, rutuliška laja, tvirtais ovaliniais lapais ir gausybe smulkių žiedelių, kurie sutelkti į gausiažiedes iki 12 cm skersmens ir 15-30 cm ilgio šluoteles. Antroje vasaros pusėje gausūs vaisynai ypač traukia dėmesį, nes yra dekoratyvūs. Gražiausią egzempliorių galima pamatyti arboretume netoli Europos žiedo – čia daug saulės, erdvės, visko, ko reikia pūkeniui.

781012. *Fagus sylvatica* L. – paprastasis bukas. Raudondvario medelyno dovana, kurią gavome apsilankę Raudondvario medelyne 1978 m. pavasarį. Gauti sėjinukai kurį laiką buvo auginami medelyno lysvėje, vėliau keli vienetai buvo pasodinti arboretume, o kiti liko. Pastarieji šiandien mums visiems rodo, kaip augalai bendrauja, sutaria, kaip dalijasi saule, kaip prisitaiko gyventi mažoje erdvėje. Jų kamienai tvirti, lajos sudaro nuostabią visų jų lajų visumą. Žodžiu – puiki šeima. Priėjus prie jų, atrodo, kad šypsosi ir sako: „Kartu mes – jėga!“. Paprastojo buko natūrali paplitimo Šiaurinė riba eina ties Kaunu. Rytų Lietuvoje jie yra auginami. Įspūdingo grožio bukus galima pamatyti pietvakarinėje ir vakarinėje Lietuvos dalyje. Viena tokių vietų yra Girulių miškas, visai netoli jūros.

781015. *Magnolia kobus* var. *borealis* Sarg. – japoninė magnolija, šiaurinis var. Atkeliavo iš Vingio padalinyje tuo metu buvusio daigynėlio – be pavadinimo. Kadangi buvo nematytas sodinukas, tai buvo įdomu sužinoti, kas jis. Kelis metus buvo bevardė, kol ją pamatė dendrologas L. Čibiras ir paklausė: „auginate magnoliją?“. Padėjo apibūdinti. Nuo tada ji tapo dendrologijos skyriaus kolekcijos žinomiausiu augalu, nes kasmet puošiasi nuostabiais žiedais, kuria išpūdingą vaizdą, sužadina malonius jos istorijos prisiminimus.

791001 *Quercus robur* L. – paprastasis ąžuolas. Keturis medelius iš Simono Daukanto tėviškės atvežė buvęs Dendrologijos skyriaus vedėjas S. Deveikis. Trys medeliai buvo pasodinti saulėtoje vietoje šalia žiedinio kelio (beveik prieš įėjimą į senąją dendrologinę kolekciją), likęs – dendrologinės kolekcijos pietvakariniame pakraštyje. Visi jie puikiai auga. Pažiūri, ir, rodos, girdi, kaip sako: „mes simbolizuojame Žemaitijos galiūną dvasią. Stiprybės reikia kasdien. Galime su Jumis pasidalinti – prisiglauskite ir parymokitė valandėlę“.

Pasodinti 1979 m., kai Vilniaus Universitetas minėjo 400-ųjų metų jubiliejų

790032 *Pyracantha coccinea* M.Roem. – raudonvaisė dyglainė.

Pasodinti 1980 m.

80100. *Fagus sylvatica* ‘Purpurea Latifolia’ – paprastasis bukas.

800157. *Larix laricina* (Du Roi) K. Koch – amerikinis maumedis.

800188. *Quercus robur* L. – paprastasis ažuolas.

801005. *Rhododendron catawbiense* Michx. – amerikinis rododendras.

801007. *Rhododendron maximum* L. – didysis rododendras.

801008. *Rhododendron sichotense* Pojark.

Pasodintas 1981 m.

810017. *Staphylea pinnata* L. - pluksnalapis lekėčius.

Pasodintas 1982 m.

820112. *Eleutherococcus divaricatus* (Siebold.&Zucc.)S.Y.Hu. – skėstašakis eleuterokokas.

Publikacijos apie botanikos sodą

◆◆1979 m.

- ◆ V. Rančelis. Genetika. // Mokslas ir gyvenimas. 1979.4.
- ◆ Č. Kudaba, K. Labanauskas. Naujasis Botanikos sodas. // Tarybinis studentas. 1979.03.23 Nr. 9 (1074).
- ◆ Č. Kudaba, K. Labanauskas. Naujasis Botanikos sodas. // Tarybinis studentas. 1979.04.20 Nr. 13 (1078).

◆◆1980 m.

- ◆ S. Deveikis. Kairėnų tvenkiniai. // Tarybinis studentas. 1980.10.31 ir 1980.11.14.
- ◆ V. Prunskus. Ir vėl – naujametinės puokštės. // Komjaunimo tiesa. 1980.12.23.

◆◆1981 m.

- ◆ V. Galinis. Lietuvos gamtos tyrimų pradininkas. (*Apie Ž.E. Žiliberą*) // Mokslas ir gyvenimas. 1981 m.
- ◆ S. Deveikis. Botanikos sodo vasara. // Tarybinis studentas. 1981.09.28.
- ◆ R. Tarvydas. Fakultetas šiandien. // Tarybinis studentas. 1981.09.28.
- ◆ Č. Kudaba. 200 cathedra. (*Apie GMF ir Botanikos sodo jubiliejų*) // Tarybinis studentas. 1981.12.11.
- ◆ V. Sasnauskas. Kronika. (*Apie GMF ir Botanikos sodo jubiliejų*) // Tarybinis studentas. 1981.12.11.
- ◆ S. Deveikis. Naujametinių puokščių paroda Botanikos sode. // Tarybinis studentas. 1981.12.11.
- ◆ A. Vasiliausko nuotr. Paminklinio granito atidengimas (*Botanikos sodo įkūrimo 200 metų jubiliejaus iškilnių momentas*) // Komjaunimo tiesa. 1981.12.17.

◆◆1982 m.

- ◆ I. Kasperavičienė. Kairėnai. // Kalendorius. 1982.06.15.
- ◆ I. Šarknienė. Puošnūs botanikos sodo augalai. // Mokslas ir gyvenimas. 1982 m. Nr. 8.
- ◆ S. Deveikis. Naudinga išvyka. // Tarybinis studentas. 1982.10.15.

◆◆1984 m.

- ◆ S. Deveikis. Nūdienos kryžkelėje. // Tarybinis studentas. 1984.04.27 Nr. 15 (1274).
- ◆ S. Deveikis. Nūdienos kryžkelėje. // Tarybinis studentas. 1984.05.18 Nr. 17 (1276).
- ◆ S. Deveikis. Nūdienos kryžkelėje. // Tarybinis studentas. 1984.05.25 Nr. 18 (1277)
- ◆ S. Deveikis. Kairėnų botanikos sode. // Girios. 1984.11.

KAIRĖNAI

Kairėnai įsikūrę prie pat Vilniaus, dėl to iš miesto juos nesunku pasiekti. Archeologų nuomone, šioje vietovėje gyventa jau labai seniai. Iš istorinių šaltinių žinoma, kad pirmieji Kairėnų šeimininkai buvo Jarmalos ir Kiškos, kurie šį dvarą valdė XVI—XVII a. Tačiau jie Kairėnų istorijoje žymesnių pėdsakų nepaliko.

Kairėnus išgarsino Sapiegos, valdę juos nuo 1692 m. Jų pastatyto popieriaus fabriko produkcija garsėjo savo gera kokybe.

Dar labiau Kairėnai suklestėjo, kai dvarą iš Sapiegų perėmė Lopacinskiai. Darata Lopacinskiene užveisė gražų parką, kuriame puikavosi reti augalai, gėlynai, fontanas, vasaros teatras. Kairėnų dvare lankėsi tokie žymūs to meto visuomenės bei kultūros veikėjai, kaip T. Zanas, A. Odinecas, žemaičių mokslininkas ir švietėjas J. Čiulada ir kt.

Po 1863 m. sukilimo dvaras ėmė nykti. Lopacinskiai juo nesirūpino, nes buvo persekiojami kaip sukilimo rėmėjai.

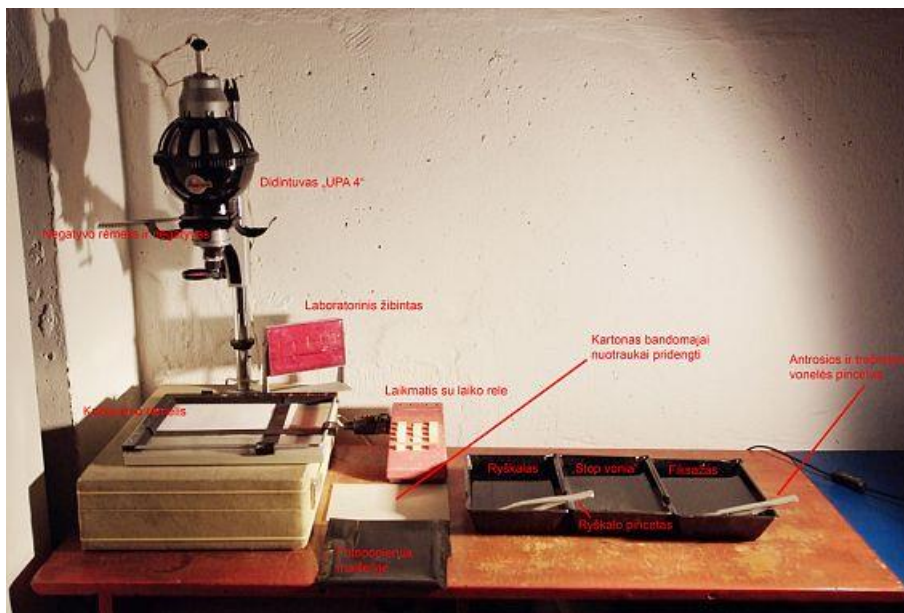
1870 m. dvarą nupirko Tiškevičiai ir čia įkūrė vinių fabriką. Apleistas parkas neteko savo vertės ir grožio. Per Pirmąjį pasaulinį karą buvo sugriauti ir centriniai dvaro rūmai.

Dabar restauruotuose dvaro pastatuose įsikūrė Vilniaus Universiteto botanikos sodo darbuotojai.

I. Kasperavičienė

PIRMASIS SODO KAIRĖNUOSE DEŠIMTMETIS KARTU IR NESPALVOTOS (FOTO JUOSTELIŲ) FOTOGRAFIJOS LAIKMETIS. TAI BUVO DAUG ĮGŪDŽIŲ IR DARBO REIKALAUJANTIS PROCESAS, NES VISUS PARAMETRUS TIEK FOTOGRAFUOJANT, TIEK DARANT NUOTRAUKAS REIKĖJO NUSISTATYTI PAČIAM. TODĖL NUOTRAUKŲ IŠ ŠIO LAIKOTARPIO NĖRA DAUG.

Botanikos sodas

Dr. Silva Žilinskaitė
Vilniaus universiteto botanikos sodas
Kairėnų 43, LT-10239 Vilnius
+370 5 219 3138
silva.zilinskaite@bs.vu.lt

© Vilniaus universiteto botanikos sodas, 2023

© Silva Žilinskaitė, 2023